

ČESKÝ ANTISEMITISMUS MEZI NÁRODNÍMI A NÁBOŽENSKÝMI PROGRAMY A ZÁLOŽENÍ ČESKOSLOVENSKÉ CÍRKVE

Martin Schulze Wessel

Příspěvek zkoumá funkci, jakou měl antisemitismus pro různé tábory české politiky před rokem 1918 a v prvních letech po vzniku republiky a ukazuje, jak spolu při vzniku a rozpadu politických uskupení úzce souvisely politické a náboženské otázky. Vzestup Mladočechů tak například nebyl bezprostředně spojen s rostoucím antisemitismem mimo jiné proto, že tato nová národně česká strana se snažila vymezit vůči Staročechům tím, že se hlásila k antiklerikálnímu osvícenství. Rozhodující moment pro vznik klerikálního antisemitismu představovalo vypovězení koncordátu (1868), s nímž katolíci, jak se domnívali, ztratili habsburskou monarchii jako „svůj“ konfesijní stát. Nový význam získal český antisemitismus po stažení Badeniho jazykových nařízení. Antisemitismus Mladočechů, který se nyní vytvořil, přivedl v některých konfliktních momentech tyto do blízkosti jinak ostře napadaných klerikálních stran. Odstranění napětí mezi náboženskými a nacionálně osvícenskými programy lze spatřovat ve vzniku Československé církve, která si přisvojila Jana Husa, osvícenský symbol českého národního obrození, a tím jej také v politickém prostoru účinně rekonfesializovala.